

SIVISTYSTOIMI

	Talousarvio 2023	TOT 3/2023	TOT 3/2022	TOT% 3/2023	Vertailu ed. vuosi
Toimintatuotot	3 519 490	1 706 305	1 207 745	48,48 %	41,28 %
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-41 005 790	-9 781 795	-9 275 655	23,85 %	5,46 %
Toimintakate	-37 486 300	-8 075 490	-8 067 910	21,54 %	0,09 %
Poistot ja arvonalentumiset	-174 509		-64 351		-100,00 %
Tilikauden tulos	-37 660 809	-8 075 490	-8 132 261	21,44 %	-0,70 %

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden mukaisesti (Khall 12.12.2022 § 374) lautakuntien tulee seurata toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä tunnuslukujen toteutumista neljännesvuosittain talousarviovuoden aikana. Vertailu suoritetaan talousarvion tulosalueen tavoitteisiin ja suoritteisiin nähden.

Toteumavertailun lukuihin sisältyvät tulot ja menot maaliskuun lopun tilanteessa. Tasaisen kertymän mukaan toteuma maaliskuun lopussa voisi olla enintään noin 25 %. Todellisuudessa toteumaprosentti tulee olla jonkin verran alle tasaisen kertymän lähempänä 24 %, jotta lomarahat tulevat katetuksi ja jotta sivistystoimialan toimiminen pääsääntöisesti lukuvuosiperusteisesti tulee huomioiduksi. Jälkimmäisestä johtuen sekä menot että tulot kertyvät epätasaisesti vuoden aikana. Myös lomarahojen maksu heinäkuun palkanmaksun yhteydessä muuttaa tasaisen kertymän prosenttia.

Ensimmäinen vuosineljännes on toimintakatteen osalta toteutunut hyväksyttävällä tavalla.

Toimintatuotot koko toimialan osalta ovat maaliskuun lopussa yli tasaisen kertymän johtuen hankkeiden jaksotuksista vuodelta 2022 vuoteen 2023. Tuottojen osalta on huomioitava, että varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutos astui voimaan 1.3. alkaen eikä 1.8. alkaen. Tieto ajankohdasta tuli niin myöhäisessä vaiheessa suhteessa talousarvion käsittelyprosessiin, ettei asiaa voitu ottaa huomioon. Talousarvio on siten tehty jälkimmäisen ajankohdan mukaisesti. Tuloarvio ei tule toteutumaan.

Toimintakulut noudattavat oikeaa linjaa huomioiden, että lomarahat maksetaan heinäkuussa ja toimintakate linjassa. Tiedossa on kuitenkin kustannustekijöitä, jotka eivät ole mukana talousarviossa mm. kotouttamiskoulutus, valmistavan opetuksen ryhmäjako, lukion opiskelijamäärän lisäyksestä johtuvat resurssitarpeet.

Palkkauserärahajen osalta talousarviossa on varauduttu koko organisaatiossa 2 % korotuksiin. Varauma on ilmeisemmin liian alhainen.

Vuodelle 2023 tulee tehtäväksi talousarviomuutosesitys.

Strategia on määritelty toimialan vuoden 2022 talousarviotavoitteet. Sen suuntaisesti toimintaa on johdettu ja tulosalueiden toimintaa tuettu.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2023

Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki			
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla.		
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 3/2023 410,59	Tavoite 12/2023 1 922,38
Mittari	Väestön koulutustaso		
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>-Toimintakate on toteutunut tilanteessa 1-3/2023 hyväksyttävällä tavalla mutta kuten yleistekstistä käy ilmi, joudutaan tekemään talousarviomuutos sekä tuloihin että menoihin. Suuruusluokka voidaan arvioida vasta myöhemmin. Väestön koulutustasoa voidaan tarkastella vasta tilinpäätöksen yhteydessä. Tilastokeskus tuottaa tiedon kerran vuodessa. Toimialan toiminta on ollut tavoitteiden mukaista ja sitä on tarkemmin kuvattu eri tulosalueiden kohdalla. Huolta on kannettava oppilashuoltohenkilöstön riittävydestä hyvinvointialueen käynnistymisen myötä. Lisäksi huolta on kannettava muodollisesti ja tosiasiallisesti henkilöstön saatavuudesta toimialalla. Kilpailu osaavasta henkilöstökunnasta on kova. Henkilöstö tekee palvelun ja palvelun laadun.</p>		
Kilpailukyky ja elinvoima			
Tavoite	Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta.		
Mittari	Kuvailu		
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Tavoitteen suuntaisesti on toimittu. Toimintaa on kuvattu tulosalueiden arvioinnin yhteydessä. Henkilöstön osaaminen, lukuisat hankkeet, poikkihallinnollinen toimintapa edesauttavat tavoitteen toteutumista. Huolta on kannettava tehdyistä päätöksistä koskien Gradia Jämsän toimintaa ja päätösten vaikutuksista koulutuksen saatavuuteen ja sitä kautta yksilöiden osaamisen sekä yhteisön kilpailukykyyn ja elinvoimaisuuden vahvistumiseen. Asian suhteen kaupunki on ryhtynyt toimenpiteisiin.</p>		

Sivistystoimen hallinto

	Talousarvio 2023	TOT 3/2023	TOT 3/2022	TOT% 3/2023	Vertailu ed. vuosi
Toimintatuotot	240	60	60	25,00 %	
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-268 842	-53 377	-69 330	19,85 %	-23,01 %
Toimintakate	-268 602	-53 317	-69 270	19,85 %	-23,03 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-268 602	-53 317	-69 270	19,85 %	-23,03 %

Ensimmäinen vuosineljännes on toteutunut suunnitellusti. Toimintakate on alle 20 %. Kokouspalkkiot tulevat maksuun myöhemmin. Sivistyslautakunta on kokoontunut neljä (4) kertaa ja käsitellyjä asioita on ollut 48. Sivistyslautakunnan pöytäkirjanpitäjänä aloitti hallintosihteeri Heidi Röman. Valmiussuunnitelman valmistelua on jatkettu, harjoittelutoimintaan ja koulutuksiin osallistuttu. Toimialajohtaja Leena Kilpeläinen on raportoinut vuoden 2022 talouden, tavoitteiden, toiminnan ja riskienhallinnan toteutumisesta tarkastuslautakunnalle. Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti elämänlaatu- ja palveluiden tulosaluejohtajan tehtävistä vastuu siirtyy 1.9.2023 alkaen kirjastopalvelupäällikkö Risto Heikkiselle.

Jämsän kaupungin ja Koulutuskuntayhtymä Gradian näkemyserot sopimusten noudattamista, tehdyistä päätöksistä sekä em. päätösten valmisteluprosessien aikaisesta toimintakulttuurista ovat johtaneet kaupungin puolelta erinäisiin prosesseihin ja uudelleen arviointeihin. Kaupunki ja kuntayhtymä tekevät edelleen arjen opetustoiminnassa ja kehittämistoimenpiteissä vahvasti yhteistyötä. Tätä ammatillisen koulutuksen kokonaisuutta ei ole erikseen sisällytetty tavoitteiden arviointiosuuteen.

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Uudistusten eteenpäin vieminen ja uudistusten toteutumisessa tukeminen
Mittari	Kuvailu.
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on pääosin toteutumassa: - Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuperusteet 1.3.2023 alkaen - Kotouttamistyön käynnistyminen; liittyy myös hallinnon tulosalueelle asetettuun strategisten tavoitteiden mukaiseen toimintaan - Suomen kielen ja kotouttamisen opetussuunnitelma - Hyvinvoinnin edistämisen tehtävän vahvistaminen; liittyy myös hallinnon tulosalueelle asetettuun strategisten tavoitteiden mukaiseen toimintaan - Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2021-2024; liittyy myös hallinnon tulosalueelle asetettuun strategisten tavoitteiden mukaiseen toimintaan - Kunnallisen nuorisotyön dokumentaation ja tilastoinnin nuodo-järjestelmän käyttöönotto - Jämsänjokilaakson musiikkiopisto/oppilasvalinnat kevästä 2023 alkaen - Irtisanominen/Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan välinen ostopalvelusopimus/työväenopisto; toimeenpanon suunnittelu

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö

Tavoite	Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.		
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 3/2023	Tavoite 12/2023
		2,72	13,77
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Tavoite on toteutumassa pääosin. Toimintakate on hyväksyttävällä tasolla mutta talousarvion palkankorotusvaraus on ilmeisemmin liian alhainen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistaminen ja kehittäminen /hanketoiminta - Kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö 2023-2024 / hanketoiminta - Liikuntaneuvonta ja elintapaohjaus 2022-2024 / hanketoiminta - Oppivelvollisten nuorten polku ja tukitoimet Jämsän kaupungissa - Yhteistyösopimus / Talous ja Nuoret TAT ry - Himoksen ensilumenladun sopimus ja avustus v. 2023 /Himosvuoren latuusuuskunta - Elinvoimaohjelman päivitystyöhön osallistuminen - Valmiussuunnittelun jatkaminen ja harjoitustoiminta - Lisäksi tavoitekohdassa uudistusten eteneminen ja niissä tukeminen on toimenpiteitä, jotka liittyvät myös strategiaan tavoitteisiin. Toimenpiteiden kohdalla on maininta tästä. - 		

Varhaiskasvatus

	Talousarvio 2023	TOT 3/2023	TOT 3/2022	TOT% 3/2023	Vertailu ed. vuosi
Toimintatuotot	1 265 140	622 979	418 059	49,24 %	49,02 %
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-12 133 976	-2 832 400	-2 642 849	23,34 %	7,17 %
Toimintakate	-10 868 836	-2 209 420	-2 224 789	20,33 %	-0,69 %
Poistot ja arvonalentumiset	-4 361		-4 319		-100,00 %
Tilikauden tulos	-10 873 197	-2 209 420	-2 229 108	20,32 %	-0,88 %

Varhaiskasvatuksen ensimmäinen vuosineljännes on toteutunut pääosin suunnitellun mukaisesti. Varhaiskasvatus haki valtion erityisavustuksia varhaiskasvatuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseen sekä esiopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseen. Avustuksia saatiin yhteensä 133000 euroa. Saadut avustukset eivät vielä ole kirjautuneet toimintatuottoihin. Varhaiskasvatuksessa oli maaliskuussa yhteensä 584 lasta, joista esioppilaita oli 146. Esioppilaita 11 on tilapäisen suojelun piirissä olevia lapsia. 1 - 5 vuotiaista lapsista oli maaliskuussa varhaiskasvatuksessa 77 % (TA 2023 75 %).

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki muuttui 1.3.2023. Asiaksmaksujen perusteina olevat tulorajat nousivat 33 %. Talousarviota 2023 laadittaessa arvioitiin lakimuutoksen tulevan voimaan toimintakauden alussa 1.8.2023. Muutos ja sen aikaistuminen vaikuttavat kokonaisuudessaan vähentävästi asiakasmaksukertymään koko vuoden osalta alustavan arvion mukaan 65.000 - 70.000 euroa, mikä tulee huomioida lisätalousarviossa. Henkilöstökulut ovat toteutuneet arvioidusti. Toteuma-arviointia tehtäessä ja tunnuslukuja laskettaessa toimintakuluista puuttui palvelujen ostoista ateriapalveluiden osuus 68500 euroa maaliskuun osalta sekä sisäiset ICT kulut 24000 euroa, mikä vaikuttaa toimintakulujen toteumaan. Kun nämä huomioidaan, on toimintakulujen toteumaprosentti 23,59 ja toimintakatteen toteumaprosentti 20,91. Kokonaisuutena talouden toteuma on talousarvion mukainen. Tulosalueelle joudutaan tekemään talousarviomuutosesitys.

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

Asukkaiden peruspalvelut				
Tavoite	Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut			
Mittari	Toimintakate €/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Toteuma 3/2023	Lähtöarvo 12/2022	Tavoite 12/2023
		3 809,57	17 299	20 861
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 3/2023	Lähtöarvo 12/2022	Tavoite 12/2023
		114,09	520,32	557,37
Mittari	Varhaiskasvatukseen osallistuminen %/ 1-5 vuotiaat	Toteuma 3/2023	Lähtöarvo 12/2022	Tavoite 12/2023
		77	75	75
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Toimintakate euroa/asukas 114,09 ja euroa/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi 3809,57. Tunnusluvut näyttävät toteutuvan. Varhaiskasvatukseen osallistui maaliskuussa 77 % 1-5 vuotiaista lapsista, mikä on hieman yli tavoitteen (75 %). Koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle on järjestetty yhteisiä koulutuksia. Perhepäivähoidossa on jatkettu pedagogisen osaamisen vahvistamista mm. sisäisillä koulutuksilla. Varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus -hankkeeseen ja esiopetuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuus -hankkeeseen saatiin rahoitusta vuosille 2023 - 2024. Rahoitus kohdistuu pääasiassa vuodelle 2024.</p>			
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla			
Mittari	asiakaskysely huoltajille			
Mittari	asiakaskysely lapsille			
Mittari	henkilöstökysely			
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Lasten kanssa toteutetaan arviointi Mitä pidät päiväkodista - pelillä kevään aikana. Tuloksia hyödynnetään päiväkotien oman toiminnan arvioinneissa. Tulokset esitellään syksyllä 2023 sivistyslautakunnalle.</p> <p>Huoltajille toteutettu kysely 3/2023 huoltajien tyytyväisyydestä varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Tuloksia hyödynnetään varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kehittämisessä. Tulokset esitellään syksyllä 2023 sivistyslautakunnalle.</p> <p>Henkilöstön tiimi-arvioinnit toteutetaan keväällä 2023. Arviointeja hyödynnetään varhaiskasvatuksen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tulokset esitellään sivistyslautakunnalle syksyllä 2023.</p>			

Perusopetus

	Talousarvio 2023	TOT 3/2023	TOT 3/2022	TOT% 3/2023	Vertailu ed. vuosi
Toimintatuotot	1 379 310	764 125	572 508	55,40 %	33,47 %
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-22 057 856	-5 266 907	-5 129 466	23,88 %	2,68 %
Toimintakate	-20 678 546	-4 502 782	-4 556 958	21,78 %	-1,19 %
Poistot ja arvonalentumiset	-40 169		-56 550		-100,00 %
Tilikauden tulos	-20 718 715	-4 502 782	-4 613 507	21,73 %	-2,40 %

Perusopetuksessa on tällä hetkellä 1 715 oppilasta ja valmistavassa opetuksessa 87 oppilasta. Ennusteen mukaan lukuvuonna 2023-2024 perusopetuksessa on 1 628 oppilasta. Ennusteessa ei ole huomioitu, että osa valmistavan opetuksen oppilaista todennäköisesti siirtyy perusopetuksen oppilaiksi.

Perusopetuksessa on meneillään yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishanke, hanke koronavaikutusten lieventämiseen, hanke tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin ja laadun kehittämiseen sekä hanke joustavan esi- ja alkuopetuksen pilotointiin.

Opiskeluhuollon kuraattorit ja psykologit siirtyivät hyvinvointialueen palvelukseen vuoden alussa. Perusopetuksessa on tällä hetkellä yhden psykologin vaje ja hyvinvointialue on paikannut vajetta osittain ostopalvelulla. Oman psykologin puuttuminen vaikeuttaa kuitenkin yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä.

Neuvottelut hyvinvointialueen kanssa kehitysvammaisten oppilaiden aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä koulujen loma-aikoina ovat kesken.

Toimintakate on alle tasaisen kertymän, mutta siitä puuttuu mm. puhtaanapidon ja ateriapalveluiden kustannuksia. Myös henkilöstökustannukset tulevat nousemaan ennakoitua suuremmiksi johtuen kunta-alan palkkaratkaisusta ja lomarahosta. Jämsänkosken yhtenäiskoulun leasingvuokran osalta on varauduttava talousarviomuutokseen, koska ulkoisten vuokrien toteuma on jo nyt 50,8 %. Tulosalueelle joudutaan tekemään talousarviomuutosesitys.

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki				
Tavoite	Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla			
Mittari	Kouluterveyskyselyn tulokset			
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 3/2023	Lähtöarvo 12/2022	Tavoite 12/2023
		- 227	1 048,87	- 1 060
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Toimintakate kolmelta kuukaudelta on 21,42 %, joten kokonaisuudessaan perusopetus on pysynyt alkuvuonna hyvin suunnitellussa talousarviossa.</p> <p>Kouluterveyskysely toteutetaan kevään 2023 aikana tulokset ovat käytettävissä syksyllä 2023. Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämishankkeen myötä tullaan tehostamaan mm. toimia poissaolojen vähentämiseksi.</p>			
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö				
Tavoite	Kestävä kehitys			
Mittari	Käytännön toimet kouluissa			
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Kestävä elämäntapa on tuotu osaksi koulujen arkea ja siihen liittyy esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtiminen, energia-agentit, kierrätysmateriaalien käyttö. Aihetta on käsitelty oppitunneilla mm. äidinkielessä ja kirjallisuudessa ympäristöteemaiset tekstit sekä median vaikutus ihmisten ajatteluun ja arvoihin. Askartelussa on pyritty käyttämään kierrätysmateriaaleja.</p> <p>Länkipohjan koulu on Vihreä lippu-koulu.</p>			

Lukiokoulutus

	Talousarvio 2023	TOT 3/2023	TOT 3/2022	TOT% 3/2023	Vertailu ed. vuosi
Toimintatuotot	46 000	43 354	37 065	94,25 %	16,97 %
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-2 143 646	-478 578	-431 095	22,33 %	11,01 %
Toimintakate	-2 097 646	-435 224	-394 030	20,75 %	10,45 %
Poistot ja arvonalentumiset					
Tilikauden tulos	-2 097 646	-435 224	-394 030	20,75 %	10,45 %

Lukiossa oli 20.1.2023 yhteensä 227 opiskelijaa. Kevään yhteishaussa lukion ensisijaisten hakijoiden määrä oli 111. Lukiossa on 108 aloituspaikkaa. Myös urheiluvalmennukseen hakijoiden määrä on aiempaa suurempi. Lukiossa on tämänhetkisen arvioin mukaan lukuvuoden 2023-2024 alkaessa yhteensä 260 päätoimista opiskelijaa, joista Gradian järjestämään urheiluvalmennukseen on osallistumassa lähes 40 opiskelijaa. Tällä hetkellä urheiluvalmennuksessa on 23 opiskelijaa.

Lukiossa on korona-avustusta oppimisvajeiden paikkaamiseen. Vanhemman avustuksen, 34200 euroa, käyttöaika päättyy 31.7.2023 ja uudemman, 38 000 euroa, käyttöaika päättyy 31.7.2024. Avustuksilla on voitu perustaa opetusryhmiä, antaa tukiopetusta ja tehostaa opinto-ohjausta.

Lukion kuraattori ja koulupsykologi siirtyivät vuoden alussa hyvinvointialueen palvelukseen. Tällä hetkellä lukiossa on opiskeluhuollossa henkilöstövajetta ja asiasta on oltu yhteydessä hyvinvointialueelle.

Lukio on mukana Muuramen kunnan hallinnoimassa Kestävän kehityksen tiekartta-hankkeessa. Hanke sai avustusta 45 000 € ja käyttöaika päättyy 31.5.2024. Hankkeen tavoitteena on lukion toimintakulttuurin ja oppimisympäristön kehittäminen vahvistamaan arjen ilmasto- ja kestävyyskasvatusta.

Muuramen kunta hallinnoi myös Muuramen, Laukaan ja Jämsän lukioiden yhteishankkeessa Laatu ja hyvinvointia lukioihin. Hankkeen saamaa avustusta on 77 400 euroa ja avustuksen viimeinen käyttöpäivä on 31.7.2024. Hankkeen kolme painopistettä ovat laadukas oppiminen, laadulliset menetelmät ja tiedolla johtaminen sekä hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääminen lukiossa.

Kevään ylioppilastutkinnon kokeet järjestettiin maaliskuussa. Lukiossa on 70 abiturienttia ja pääosa heistä valmistuu ylioppilaaksi keväällä, muiden jatkaessa opintoja neljännelle vuodelle.

Toimintakate on alle tasaisen kertymän. Lukion talous on toteutunut kolmen ensimmäisen aikana suunnitellusti. Kustannusten nousua on odotettavissa johtuen palkankorotusten ennakoitua suuremmasta määrästä ja ennustetta suuremmasta uusien opiskelijoiden määrästä. Ennakoitua suurempi hakijamäärä lisää opetustuntien määrää, oppimateriaalikustannuksia, kannettavista tietokoneista syntyviä kustannuksia ja urheiluvalmennuksen kustannuksia noin 67 000 eurolla vuoden 2023 aikana. Vastaavasti koulutuksen järjestäjän saama yksikköhintarahoitusta on vuonna 2023 noin 72 000 euroa ennakoitua suurempi. Tulosalueelle joudutaan tekemään talousarviomuutosesitys.

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö
Mittari	Päivittäinen liikkuminen
Mittari	Terveys- ja opiskelijakyselyjen tulokset
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Lukiokoulutuksen toimintakate kolmen ensimmäisen kuukauden aikana oli -21,24 €/asukas ja -1824,93 €/opiskelija. Koko vuoden osalta tavoitteena on -107,51 €/asukas ja -8602,00 €/opiskelija.</p> <p>Kouluterveyskysely tehdään huhtikuussa 2023 lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille. Tulokset on käytettävissä syksyllä 2023. Opiskeluhollosta on tällä hetkellä henkilöstövajetta ja asiasta on oltu yhteydessä hyvinvointialueelle.</p>
Ympäristö	
Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Ympäristöön ja kestäväan kehitykseen liittyviä asioita oppitunneilla ja opiskelijavaihdossa. Lukion kestäväan kehityksen ryhmä on mukana kaupungin ilmastostrategian teossa.

Elämänlaatu palvelut

	Talousarvio 2023	TOT 3/2023	TOT 3/2022	TOT% 3/2023	Vertailu ed. vuosi
Toimintatuotot	828 800	275 787	180 052	33,28 %	53,17 %
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	-4 401 470	-1 150 534	-1 002 916	26,14 %	14,72 %
Toimintakate	-3 572 670	-874 746	-822 863	24,48 %	6,31 %
Poistot ja arvonalentumiset	-129 979		-3 482		-100,00 %
Tilikauden tulos	-3 702 649	-874 746	-826 346	23,62 %	5,86 %

Elämänlaatu palvelujen toiminta on toteutunut ensimmäisellä vuosineljänneksellä suunnitellun mukaisesti. Toimintakate on hieman yli 24 %, jota selittävät lähinnä työväenopiston lukukauden pituus, kotouttamiskoulutuksen kustannukset ja mm. hankinnat, joita ei pystytty toteuttamaan vuoden 2022 loppupuolella ja menosäästö tapahtui tuolloin. Lupa tähän ratkaisuun oli olemassa. Kotouttamiskoulutuksen kustannukset eivät laisinkaan ehtineet talousarvioon ja asia todettiin päätöstä tehdessä. Prioriteetti asetettiin koulutuksen suunnitteluun ja järjestelyihin, jotta tilapäisen suojelun piirissä oleville noin 20 nuorelle saatiin arjen perusrakenne ja opiskelumahdollisuus järjestelyä. Työväenopiston kustannukset toteutuvat toiminnan luonteen vuoksi etupainotteisesti. Opetustoimintaa ei ole kesäaikana. Talousarviomuutos joudutaan tekemään.

Opistopalvelut

Ensimmäinen vuosineljännes on pääosin toteutunut suunnitellusti. Musiikkiopiston toimintakate on 21,3 % ja työväenopiston 42,2 %. Korkeampaa toteumaprosenttia selittää lukuvuosiperusteisuus ja kotouttamiskoulutus. Työväenopiston lukukausi päätymässä ja opetustoiminnan osalta henkilöstökustannuksia ei kerry.

Talousarvion laadinnassa ei voitu huomioida työväenopiston järjestämää kotouttamiskoulutusta, joka alkoi marraskuussa 2022 ja jatkuu edelleen. Henkilöstökuluihin tällä on merkitystä siten, että opetus- ja kulttuuriministeriö korvaa kustannukset takautuvasti. Kotouttamiskoulutuksen menot raportin valmistelun yhteydessä ovat olleet noin 16 000 €. Meno-oikaisu ateriakustannusten kohdentumisesta kotouttamiskoulutukseen tullaan tekemään. Se lisää kustannuksia. Asian johdosta joudutaan tekemään talousarviomuutosesitys. Muutosesityksen suuruus arvioidaan myöhemmin.

Opistojen henkilöstökustannusten toteuma 30,8 % pitäen sisällään aiemmin todetun kotouttamiskoulutuksen (musiikkiopisto 25 % ja työväenopisto 40,3 %), palvelujen ostot 30 % (musiikkiopisto 45 % ja työväenopisto 21 %) aineet, tarvikkeet ja tavarat 44 % (musiikkiopisto 58 % ja työväenopisto 35 %, muut toimintakulut 24 %). Tulot koostuvat lukukausi- ja kurssimaksuista.

Musiikkiopiston opiskelijamäärä on 356 ja työväenopiston opiskelijamäärä alkuvuonna oli 1168.

Opistojen lv. 2023-2024 suunnitellaan talousarvion mukaisesti kuitenkin huomioiden kotouttamiskoulutus talousarviomuutosasiana.

Kuhmoisten kunta päätti 14.2.2023 pidetyssä sivistyslautakunnan kokouksessa irtisanoa Jämsän kaupungin kanssa olleen sopimuksen työväenopistotoiminnan järjestämisestä Kuhmoisissa. Sopimus päättyy 1.1.2024. Jämsän työväenopisto järjestää opetuksen Kuhmoisissa syksyllä 2023, minkä jälkeen vapaan sivistystyön opetuksesta Kuhmoisissa vastaa Oriveden seudun kansalaisopisto. Jämsän työväenopiston syksyn opintotarjonta Kuhmoisissa suunnitellaan yhteistyössä Oriveden seudun kansalaisopiston kanssa.

Sivistyslautakunnan päätti kokouksessaan 30.3.2023 § 35, että Jämsänjokilaakson musiikkiopistossa

luovutaan jatkossa erillisten pääsykokeiden järjestämisestä. Uudet oppilaat otetaan ilmoittautumisten perusteella huhtikuun aikana, ja mikäli ilmoittautuneita on enemmän kuin tarjolla olevia opiskelupaikkoja, uudet oppilaat valitaan arpomalla.

Toimintakauden 2023-2024 suunnittelu käynnistyi helmikuussa, ja opettajille järjestettiin yhteinen arviointi- ja suunnittelupalaveri 30.3.2023. Elämänlaatupalveluiden oppaan kilpailutuksen perusteella seuraavien kahden vuoden oppaiden painatuksesta vastaa Pasicopy Oy.

Kotouttamiskoordinaattori Seija Helander aloitti kahden vuoden määräaikaisessa virassa 1.2.2023, ja hänen tehtävänsä on suunnitella, ohjata ja arvioida Jämsässä asuvien maahan muuttaneiden palveluita.

Kaupunginjohtajan perustama kotouttamistyöryhmä aloitti toimintansa, ja ryhmässä ovat mukana edustajat kaupungin sivistystoimesta, työllisyyspalveluista, taloushallinnosta ja elinvoimapaaluista. Mukana ovat myös yhteistyöverkostostoista SPR:n vastaanottokeskuksen sekä Keski-Suomen hyvinvointialueen ja Jämsän Terveyden edustajat.

Maaliskuun alusta alkaen tilapäisen suojelun statuksella olevilla Ukrainasta saapuneilla henkilöillä on ollut mahdollisuus hakea kotikuntaoikeutta vuoden Suomessa oleskelun jälkeen. Jämsässä näitä hakemuksia on toistaiseksi tullut vain muutamia. Vastaanottojärjestelmässä tilapäisen suojelun piirissä olevia ukrainalaisia on ollut 478 (ajankohta 3.4.2023).

Vinnin tilan kustannukset ovat tasetilillä. Tilan osalta on tullut ajankohtaiseksi sen muuttaminen kirjanpitoyksiköksi. Valmistelutoimenpiteisiin ryhdytään talousjohtajan ohjeiden mukaisesti.

Kirjastopalvelut

Kirjastossa ensimmäinen vuosineljännes on toteutunut pääosin suunnitellusti. Kirjaston palvelulupausta on toteutettu kattavasti. Tapahtumatuotanto on ollut vilkasta, ml. digitutor-toiminta viikoittain vapaaehtoistyönä. Raitti-raadin valmistelu käynnistyy syyskaudella.

Pääkirjastossa on alkuvuonna ollut järjestyshäiriöitä ja ilkivaltaa. Se on painottunut viikonloppuihin ja iltaiikseen ja omatoimiaikaa onkin jouduttu vähentämään toistaiseksi. Tilannetta seurataan ja valmistellaan muita toimenpiteitä tarpeen mukaan. Aukioloajoista toteutettiin kysely.

Jämsänkosken omatoimikirjaston avautuminen Jämsänkosken yhtenäiskoululla on viivästynyt teknisten ongelmien vuoksi. Käyttö voinee kuitenkin alkaa hyvissä ajoin ennen lukukauden päättymistä.

Toiminnan mittareista lainaus/asukas on alkuvuonna toteutunut varsin hyvin: mikäli alkuvuoden lainaus (66 859) jatkuu saman tasoisena, lainaus/asukas olisi vuoden lopussa 13,7 (tavoite 14,2). Luvussa on kasvua edellisen vuoden vastaavasta 25,9 %.

Kävijöitä kirjastoissa on alkuvuonna ollut yhteensä 41 716. Asetettu fyysisten käyntien tavoite (110 000) arvioidaan saavutettavan.

Kirjastopalvelupäällikön rekrytointi ja siihen liittyvät järjestelyt on toteutettu alkuvuonna. Sivistyslautakunta valitsi kokouksessaan 8.2.2023 § 17 virkaan FK Risto Heikkisen. Tehtävien hallittua siirtämistä tehdään kahden kuukauden yhteisellä työskentelyjaksolla.

Kirjaston tulojen toteutuma on 11,7 % (3 034 €). Huhtikuussa kertyneiden asiakasmaksujen perintä on tehostettua Keski-kirjastokimpan yhteisenä kampanjana ja tulokertymä tulee lähemmäs tasaisen kertymän mukaista.

Toimintakulujen toteutuma on jonkin verran yli tasaisen kertymän, 25,6 %. Tämä selittyy osin menojen etupainotteisuudella (mm. lehtitilaukset). Lisäksi budjetoimattomina menoina ovat kirjastopalvelupäällikön rekrytointiin liittyvät kulut (4 000) sekä Avin myöntämän avustuksen käyttämättä jäänyt osuus (13 600 €), joka palautettiin. Nämä tulee huomioida talousarvion muutoksessa. Henkilöstökulut toteutuvat budjetoidun mukaisina (21,3 %). Palveluiden (30,7 %) ja tavaroiden (39,4 %) luokissa on menoissa etupainotteisuutta, joka tulee vuoden mittaan tasoittumaan. Aineistohankinnan toteutumista seurataan ja sopeutetaan tarvittaessa.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen ensimmäinen vuosineljännes on toteutunut pääosin suunnitellusti ja tavoitteisiin on ylletty kohtuullisesti. Ohjattua toimintaa ja tapahtumia on järjestetty runsaasti mm. uimahallilla ja nuorisotiloilla sekä Nuorten moottoripajalla. Erityisliikkujien talvipäivä järjestettiin Himoksella ja koko perheen Toimintalauantai Vitikkalan koululla. Yhdistyksille järjestettiin opastus- ja infotilaisuus harrastusvalikkosivuston käyttöön. Helmikuulle suunniteltu hiihdon maakuntaviestikilpailu jouduttiin perua vähäisen osallistujamäärän sekä huonojen keliolosuhteiden vuoksi.

Galleria Kivipankilla järjestettiin kaksi kahden viikon näyttelyä. Kolme näyttelyvarausta peruuntui sairastumisen vuoksi.

Määräaikainen hyvinvointikoordinaattori aloitti virassaan 6.2.2023 keskittyen perehdytyksen jälkeen mm. vapaaehtoistoiminnan ja järjestöyhteistyön tehtäviin sekä työväenopiston hyvinvointikurssien suunnitteluun. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma hyväksyttiin sivistyslautakunnassa.

Nuorisovaltuusto haki osallistuvan budjetoiminnan keinoin ideoita toimintatonnien (2 000 €) käytölle. Nuorisovaltuusto päättää saapuneiden ideoiden ja esitysten pohjalta toimintatonnien jaosta.

Hanketoiminta jatkui koulunuorisotyössä toisella asteella sekä uuden hankkeen myötä myös Kuoreveden ja Länkipohjan kouluilla. Koulunuorisotyöhön saatiin 70 000 € avustus vuosille 2023-2024. Kerhotoimintaa järjestettiin omana toimintana sekä yhteistyökumppaneiden kanssa. Liikuntaneuvontaa- ja elintapaohjausta jämsäläisille -hanke jatkui. Liikuntaneuvonnan palveluja käytti yhteensä 45 asiakasta: yksilöohjauksia järjestettiin 75 kertaa ja ryhmäohjauksia 24 kertaa. Hankkeelle saatiin 23 500 euron avustus vuodelle 2023.

Työvalmennussäätiö Avituksen kautta nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyvät yksilö- valmennus-, nuorten starttipaja (LuovaStartti -hanke) ja etsivän nuorisotyön hankkeiden työ jatkui.

Judosalin tatami kunnostettiin rakentamalla joustoalusta ja hankkimalla uudet tatamimatot.

Uimahallipalveluiden käyttö on ollut vilkasta kävijämäärän ollessa 26 028 kävijää tarkastelujaksolla. Vuonna 2022 vastaavana aikana (1-3/2022) kävijämäärä oli 10 020. On kuitenkin huomioitava, että uimahalli avautui yleisökäyttöön vasta helmikuun alkupuolella 2022 koronarajoitusten poistuttua. Uimahallin vuoden 2023 kävijämäärätavoitteeseen, 55 000 asiakasta, arvioidaan yllettävän. Myös uimahallin vuodelle 2023 asetetun tulotavoitteen 251 000 € arvioidaan toteutuvan toteumaprosentin ollessa nyt 37% (93 600€).

Kokonaisuudessaan vapaa-aikapalvelujen tulojen toteutuma on 38 % (193 000 €). Suurehkoa toteumaprosenttia selittää uimahallin tulojen lisäksi saadut hankeavustukset. Avustuksia ei kuitenkaan ole kaikilta osin saatu suunnitellusti ja tämä huomioidaan v. 2023 talousarviomuutoksessa. Avustuksia saatiin 97 000 € budjetoitua vähemmän.

Toimintakulujen toteutuma on hiukan alle tasaisen kertymän, 23 %.

Henkilöstökulujen toteumaprosentti on alle tasaisen kertymän (18%). Hankkeet eivät toteudu suunnitellusti vuonna 2023 arvioitua pienempien avustusten vuoksi ja tämä tulee huomioida v. 2023 talousarviomuutoksessa menoja vähentävänä.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -luokassa toteuma on reilusti yli tasaisen kertymän (41%). Tämä johtuu judosalin joustoalustan rakentamiseen hankituista materiaaleista. Joustoalustan rakentamiseen oli varauduttu vuoden 2022 investoinneissa, mutta rakentamiseen päästiin vasta tänä vuonna tatamimattotoimituksen viivästyttyä. V. 2023 talousarviomuutoksessa määrärahatarve on 9 000 € määrärahalisäykselle. Vuoden 2022 investointikohteelta on säästynyt 10 000 €.

Avustusten suuri toteumaprosentti (34 %) selittyy liikuntapalvelujen alkuvuoden euromäärältään isojen vuotuisavustusten myöntämisellä. Lisätalousarvion tarvetta seurataan. Himosvuoren latuosuuskunnan ensilumen ladun avustus päätettiin 10 000 euroa suurempana kuin mihin talousarvion laadinnan aikana oli varauduttu.

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

Kilpailukyky ja elinvoima, Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki			
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla		
Mittari	% /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)		Tavoite 12/2023 31
Mittari	%/ yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista		Tavoite 12/2023 44
Mittari	Lainaus/asukas	Toteuma 3/2023 3,43	Tavoite 12/2023 14,2

Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Tavoite on pääosin toteutumassa.</p> <p>Musiikkiopiston opiskelijamäärä on pysynyt aiempien vuosien tasolla. Opetussuunnitelman uudistamistyötä on jatkettu siten, että keskiössä on opiskelija ja opiskelijan tavoitteet. Soiva viikko toteutui jalkautumalla päiväkoteihin, kouluihin ja kirjastoon.</p> <p>Työväenopiston senioriväestön osuutta opiskelijoista on tarkoituksenmukaista arvioida lukuvuoden päättymisen jälkeen. Työväenopiston painopistealueena ollut senioriliikunta. Yhteistyötä työllistämisen kuntakokeilun kanssa on jatkettu järjestämällä mm. Suomen kielen kurseja maahanmuuttajille. Korkeakouluysteistyö on jatkunut ja uusia avauksia tulevaa lukuvuotta varten tehty. Kotouttamistoiminta on käynnistynyt.</p> <p>Kirjaston palvelulupaus on toteutunut kattavasti mutta tapahtumatuotannon kohdentamista lapsien ja nuorten -asiakasryhmään edistää. Pääkirjaston tapahtumatuotanto on ollut aktiivista. Digitutor-toiminta on toteutunut viikoittain. Vuoden 2022 vastaavaan ajankohtaan nähden lainaus/asukas -kasvu% on 25.</p> <p>Vapaa-aikapalveluissa on järjestetty monipuolista ohjattua toimintaa. Koulun nuorisotyö, liikuntaneuvontatoiminta ja harrastustoiminta mm. kerhotoiminta ja Harrastamisen Suomen -malli ovat jatkuneet. Asetta alemmas -kampanjan toimenpide / huokeammat lipputuotteet ovat saavuttaneet suuren suosion. Nuorisovaltuuston toiminta on jatkunut erittäin aktiivisena. Nuorisovaltuusto haki osallistuvan budjetoinnin menetelmällä ideat toimintatönnien (nuorisovaltuustolle varattu määräraha) käyttöön. Mittarina määriteltyä 8-9 -luokkalaisten liikkuminen ei voida arvioida. Kouluterveyskyselyn tulokset ovat saatavilla syksyllä 2023.</p>		
Tavoite	Kehitämme ja toteutamme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa Raitista kaikkien yhteisen kohtaamispaikan ja olkkarin.		
Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 3/2023 44,02	Tavoite 12/2023 183,21
Tavoitteen toteutumisen arviointi	<p>Elämänlaatu palvelujen talousarvio on toteutumassa suunnitelman mukaisesti. Koko vuoden tavoitteeksi €/asukas on asetettu 183,21, toteuman ollessa 44,02 €. Tasaisella kertymällä toteuma vuoden lopussa on tavoitteen mukainen. Palkankorotusvaraus on ilmeisemmin liian alhainen.</p> <p>Toiminnallisesti tavoite on myös toteumassa. Asiakaspalautte on ollut myönteistä. Tapahtumatuotanto on runsasta ja monipuolista. Pääkirjaston aukioloajoista toteutettiin kysely. Muutoksia aukioloaikoihin ei tämän johdosta ollut tarvetta tehdä.</p> <p>Häiriökäyttäytymisen johdosta omatoimikirjasto aikaa on jouduttu supistamaan. Raitilla on kameravalvontajärjestelmä. Myös Nuorten Raitilla on ollut kolmannen sektorin järjestämää toimintaa. Musiikkiopiston soiva viikko jalkautui Raitille. Raitin asiakasraatitoiminnan käynnistymistä valmistellaan syyskaudella.</p>		